

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI.

Ч. 164. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 18-го липня 1938.

No. 164. Jersey City, N. J., Monday, July 18, 1938.

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

П'ЯТЬ ЦЕНТИ

ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Укр. "Свобода" в Нью-Йорку 4-0237. — Укр. У. Н. Союз в Нью-Йорку 4-1010. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВЕЛИКА ПАРАДА ГЮЗОВІ І ТОВАРИШАМ

НЬО ЙОРК. — Вулицями Нью Йорку відбулася парада в честь Гюза і його товаришів, які недавно довершили історичного лету довкола світу. Біля пів мільона людей взяло безпосередню участь у тій параді, а який мільон осіб придивлявся з вікон, обсилюючи летунів пошматованими паперцями та викрикуючи на їх честь різні оклики. Всі люди шукали очима самого Гюза й хотіли, щоб його вирізняли зпоміж решти летунів. Та Гюз не лише не погодився на це, щоб їхати окремо від решти, але добився того, щоб в парадній валці разом з ним їхали два тузини різних техніків і радіо-операторів, які цілком не брали участі в леті лише враз з Гюзом обчислювали всі можливості цього лету, а потім із землі пильно стежили за розвоєм лету й давали радіом йому різні інформації. Тим Гюз хотів підкреслити, що цей лет це не лише його заслуга, але вислід солідної праці багатьох осіб. Він також заявив, що фактично в тім леті нема нічого надзвичайного і кожний летун, який хотів би собі завдати труда добре підготуватись, міг би цього довершити.

НАЗНАЧУЮТЬ ПЛОЩУ ПІД ПОСІВ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний, хліборобський департамент, „Агріколтурел Еджкостмент Адміністрація", оголосив, що загальна площа під посів пшениці на черговий рік буде виносити щонайменше 55 мільонів акрів. Можливо, що пізніше уряд це число трохи піднесе. Минулого року загальна площа посіву пшениці виносила 62½ мільона акрів. Та тому, що минулого року уряд не обмежував посівів і не давав нагород за непосівну площу, американські фермери посіяли 80 мільонів акрів, з яких прийшло до 10 мільонів акрів пшениці. Цього року уряд правдоподібно наложити обмеження, позначивши нагородами за непосівну площу.

ПРИЗНАЧУЮТЬ ГРОШІ НА БУДОВУ ДОМІВ.

ВАШИНГТОН. — Департамент мешкань признав для міста Нью Йорку 23 мільони доларів на будову різних мешкальних домів. Сім мільонів дістануть інші міста ньюйорського стейту.

ПРОВІРЮЮТЬ ВИБОРЧІ ФОНДИ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет порішив перевести досліди в трьох стейтах, Кентокі, Меріленді і Норт Дакоті, в справі виборчих фондів. Бо з тих стейтів надійшли зажалення, що деякі кандидати, котрі нині займають якісь уряди і розпоряджують державними грошми, обертають ті гроші на те, щоб зискати собі виборців.

ДАЛША ЧИСТКА В ІОНИЯХ.

НОРТ ТАРИТАВН (Нью Йорк). — На зібранні 600 юнійних робітників, членів місцевого відділу автомобільної юнії, переведено заходами президента, Гомера Мартіна, „чистку" з комуністичних елементів. Викинено десять урядників відділу, а три самі уступили. Мартин розпочав широку чистку з комуністичного півтора місяця тому і тоді він заповів, що всі відділи автомобільних робітників вичистити з большевиків, які підколюють робітничий рух.

НАЗНАЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО КОМІСАРА.

ІОСЕМІТІ (Каліфорнія). — Президент Рузвельт назначив Елмера Ендруса з Нью Йорку „промисловим комісаром". Завданням його буде наглядати над платою і годинами праці згідно з духом недавно ухваленого закону про найнижчі плати і найвищі години праці.

ПЕРЕНУСУТЬ ОЛІМПІЙСЬКІ ГРИЩА ДО ФІНЛЯНДІ.

НЬО ЙОРК. — Внаслідок того, що Японія відмовилася, щоб на 1940 рік Олімпійські грища відбувалися в Токіо, американські спортові круги склонюються до того, щоб ті грища відбулись у Фінляндії, на що фінляндський уряд вже розіслав запрошення. Та зараз фінляндський уряд повідомив, що грища в Фінляндії не матимуть такого блиску, який вони мали в 1936 р. в Берліні, або у 1932 р. в Лос Енджелесі. Американські спортові круги погоджуються з тим і зараз зазначають, що це добре буде, коли ті грища страять трохи до блиску, бо вони були занадто роздуті.

ВЧАТЬ ТУПИХ УЧНІВ.

НЬО ЙОРК. — Суперінтендент ньюйорських шкіл заявив, що в ньюйорських вселюдних школах створено окремі відділи для 600 учнів, які не проявляли в науці ніякого зацікавлення. В класах для тих учнів заведено різні вартости, замість шкільних лавок. Також тих учнів учителі виводять часто надвір і стараються їм представити звязок науки з практичним, щоденним життям. Висліди цього роду науки є дуже добрі.

РОБІТНИКИ СТАЛІВНІ ДІСТАЮТЬ ОБОРОНУ.

Комітет Взаємної Праці згодився вислухати Клайда А. Армстронга, головного адвоката Сталевої Компанії Віртоні, після того, як робітники цієї компанії демонстрували в Стюбенвілі, Огайо (ця демонстрація представлена на образку). Член згаданого Комітету, що розслідує скарги робітників уже 11 місяців, заявив, що Армстронг поводить при переслухованні „визиваючо, зневажливо і вперто".

АРЕШТУВАЛИ ВЕЛИКОГО КОНТРАКТОРА.

На приказ прокуратора Дюїя в Нью Йорку арештовано найбільшого ньюйорського електричного контрактора, Лівінгстона, за те, що він у своїй промислі творив рекетирські шайки під формою різних „робітничих юній", а також змовлявся з іншими контракторами, коли йшло про якісь міські роботи з ділянки електротехніки.

ГРІМ УБИВ ПАСТУХА.

Над Білками (Закарпаття) пронеслась велика буря, яка наробила багато шкоди в окличних селах. В час бурі Василь Фанта, старий пастух, гнав худобу з поля до дому. Грім ударив у Фанту, і пастух зараз же на місці помер.

ФАЛЬШУВАННЯ ЗАЛІЗНИЧИХ БІЛЕТІВ.

Велику аферу з фальшуванням залізничних білетів викрили в Букарешті. Слідство виявило, що на чолі ватаги фальшивників стояв залізничний урядовець. Ватага вела свою діяльність від кількох років і в тому часі продала кілька мільонів залізничних білетів.

ПРИСВОЮЮТЬ СОБИ НАШІ ПІСНІ.

Майже на кожному кроці чуємо, як наші „приятелі" співають арії наших пісень. Співають не тільки наші печулові любовні пісні, але співають і маршові та всякі інші. Притім більшість співаючих переконана, що це „рідзенне польське песні"! Діють таке наші сусіди не на що інше, а на те, щоб одні днини заявити нам, що в нас нема взагалі ніяких оригінальних пісень. Але ж геній українського народу живий! Він не захитається культурно й під цим новим, небезпечним ударом, а буде держатися свого дотеперішнього змісту й буде творити новий, таксамо чудовий, як і дотеперішній, який знову буде манити чужинців. („Новий Час").

СУХОТИ І АЛЬКОГОЛІЗМ ВИНИЩУЮТЬ НАСЕЛЕННЯ ПОЛЬЩІ.

У Варшаві закінчила на днях свої наради державна начальна рада здоров'я, яка ствердила, що сухоти й алкогольизм винищують населення Польщі. Тому начальна рада здоров'я одноголосно прийняла висок з покликком до міністра суспільної опіки, щоб у найкоротшому часі видано закон про поборовання сухит. Далі рада прийняла два внески у справі боротьби з алкогольизмом, домагаючись привернення протиякогогольного закону з 23. квітня 1920 р. і заборони продажу алкогольних напиктів у т. зв. „сотках".

КРІВАВА БІЙКА В РИМІ.

На площі Еседра в Римі, де стоїть бронзовий пам'ятник Льва Юди, що його привезли з Адіс Абеби до Риму, дійшло до кривавої події, що закінчилась зраненням кількох італійців. Їх зранив один етіопець, який приїхав з почотом етіопських достоянників до Риму. Опинившись біля пам'ятника, етіопець почав проявляти ознаки божевілля. Колиж італійський старшина почав його втихомирювати, етіопець вихопив уміть шаблю епід маринарки і зранив у голову старшину. Опісля кинувся на прбожних і зранив кількох. Шойно міліціантам удалося роззброїти етіопця, якого раніше зранили, бо не могли відібрати від нього зброї. Раниеного етіопця та кількох італійців відвезли до шпиталю.

ПІВ МІЛІОНА ТУРКІВ ПОКИНЕ БАЛКАН.

У Стамбулі радять делегати Туреччини, Югославії, Греції і Румунії у справі переселення до Туреччини турків з балканських держав. З Румунії та Югославії виїде коло пів мільона турків. Народи делегатів торкаються головню умовин корисного продажу майна переселенців. Здогадуються, що уряди держав, з яких виїмляють турки, закуплять майно цих переселенців.

НАМАГАНЕ ВБИВСТВО ЗА МАСТОК.

На полях села Цеделін, равсько-мазовецького повіту, знайшли на днях важко раненого 25-літнього Станіслава Каспшака, якого відвезли негайно до шпиталю в Раві. Слідство виявило, що Каспшак вийшов з братом своєю нареченою, Владиславом Гондзіном, на полювання. Підчас ревізії в Гондзіна поліція знайшла під підлогою фльоберт, з якого він намагався застрілити Каспшака, щоб заволодіти половиною майна своєї сестри, яке вживав. На вістку про вбивство Каспшака Гондзініна намагалася скінчити самогубством.

ЖІНКИ СВЯЩЕНИКАМИ.

Норвезький парламент прийняв закон у справі рівноправності жінок і чоловіків при обсяді становищ в урядах. Одночасно цей закон розтягається на обсяду всіх становищ у євангелістській церкві в Норвегії. На основі цього закону уряд зможе призначувати жінок на становища парохів і сотрудників у парохіях.

ОПІР НАПАДАЄ НА МОЛОДІ ЖІНКИ.

На вулицях Старого Міста у Варшаві невідомий бандит улажує від якогось часу лови на молоді жінки. Бандит підступає до гарно одітих жінок і намагається навязати бачачку. Опісля несподівано затикає свої жертьві уста ганчіркою, втягає до брами, де змушується у страшний спосіб над безборонною жінкою. Вкінці забирає свої жертьві торбинку і верхній одяг та втікає. Перестрашені мешканці Старого Міста називають невідомого бандита „опирем". З оповідання нападених жінок виходить, що опир має жахливе обличчя, покриті боляками. Поліція перевела низку ревізій у пасерів і припадково знайшла в одного з них плащ доньки лікаря, Гадина К., на яку м. ін. напав опир. Пасер Грінцайг заявив, що не знає, як називається опир.

ЗАБОЛІЛА ЇХ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ

ЛЬВІВ. — Польська преса помістила широкі згадки про похорон ген. Мирона Тарнавського. Згідно пише в такий спосіб, що це не був похорон, а українська національна маніфестація. Вшехпольське „Слово Народове" підкреслює, що замість Всенародного Здвигу, який мав відбутись у Львові у Свято „Просвіти", а який польська влада заборонила, українці влаштували собі тепер „маніфестаційний похорон генерала". Далі пише між іншим таке: „З усіх сторін східної Галичини зіхалися делегації будьто з урнами з землею, будьто теж з вінцями. Похорон цей послужив за притоку до змобілізування українських комбатантів, котрі, угруповані формациями, в яких служили за часів України, перерефілювали востанне перед трумною померлого генерала".

ЖИДИ ПРО ПОХОРОН ГЕН. ТАРНАВСЬКОГО.

ЛЬВІВ. — Жидівська сіоністична „Хвіля", передавши опис похорону ген. М. Тарнавського, пише таке: „Похорон ген. Тарнавського перемінявся в могутню жалібну маніфестацію українського громадянства, в якій узяли участь у організованих формаціях тисячі маси зо Львова і з найдальшої провінції під проводом окремих делегацій".

ВІД АМЕРИКАНСЬКОЇ ІМІГРАЦІ.

ЛЬВІВ. — На похорон ген. Тарнавського несли делегації 161 віників. Зачали їх нести в такий порядок: від головного отамана УНР Андрія Лівницького, від міністра війни уряду УНР генерала В. Сальського, від братів знад Дніпра, від Американської Еміграції й т. д.

ДЕЖ ДІЛАСЬ АВТОНОМІЯ ДЛЯ ЗАКАРПАТТЯ?

ПРАГА. — Американський кореспондент доносить, що чехословацький уряд уже виробив план перетворення Чехословаччини в такий спосіб, що німці й мадяри дістануть спеціальні автономії й привілеї. Права їх мови будуть цілковито забезпечені, а в урядах дістануть ті народи таке заступництво, яке відповідає їх чисельності. Будуть установлені спеціальні національні сойми як для німців так і мадярів, на яких вони вирішуватимуть свої справи. Будуть ще окремі провінційальні сойми. Поляки таких прав не дістануть, бо їх замало. Так сказано в Празі американському кореспондентові. Як також зазначено, що не буде ніяких змін на Закарпатті.

АГІТАЦІЯ ПРОТИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИН.

БЕРЛІН. — Ніхто не знає, що означає дуже гострий тон, у якому тепер пишуть німецькі газети про Чехословаччину. Кажуть, що це тому, щоб таким чином допомогти судетським німцям якнайбільше „виторгувати" від чехословацького уряду при теперішніх переговорах. Та дехто побоюється, що Німеччина таки правоче над тим, щоб довести до розпаду Чехословаччини і прилучити судетських німців до Німеччини.

ГОВОРЯТЬ ПРО „УСТУПКУ".

ЛОНДОН. — У Лондоні відбув наради з ріжними політичними діячами Альберт Ферстер з Данцігу, якого називають „малим Гітлером". Кажуть, що він наклонює британський уряд до того, щоб не перешкодив Данцігові злучитися з Німеччиною. За ту „уступку" Німеччина відступить від наступу на Чехословаччину. В Данцігу мав би відбутися в осеніalebісцит, у яким населення заявиться за прилучення до Німеччини.

ХОЧЕ ВИВОЗИТИ З ГОЛОДНОЇ КРАЇНИ.

ВАРШАВА. — Польща хоче збільшити свій експорт і не допустити, як заявляє, до зниклих цін на збіжжя, і тому даватиме премії на вивіз збіжжя з Польщі до чужих країв. Каже, що цьогорічні жнива заповідаються дуже добре.

БЕЗ ЧУБАРЯ І КОСЬОРА.

МОСКВА. — Американський кореспондент, подаючи вістку про відкриття конгресу Російської Соціалістичної Советської Республіки, стверджує, що заявився на нім Сталін з членами Політбюро, але не було вже між ними членами Чубаря і Косьора, що значить, що вони вже опинилися між „ворогами народу".

ВСЕ НА ПРИКАЗІ

МОСКВА. — Советські летуни мусять побити всіх летунів світу. Так заявив Сталін. І приказав їм летіти та квисоко, так скорб і так довго, як літають летуни ворожих Советам країв.

ЖИДІВСЬКІ ДІВЧАТА — ТЕРОРИСТКИ.

ЕРУСАЛІМ. — Арештовано два дівчата-жидівки під замітом кинення бомби на торговців між арабських купців, причому згинули 10 арабів. Це вже не перший раз арештують жінок, а навіть жидівських дітей, як вмішаних у терористичну жидівську акцію.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОВКОЛА СВІТУ

Широкий світ стає шораз вужчий. Безмежні, непрохідні простори починають залишатися хіба в оповіданнях з давніх часів, або в байках. Ось такі думки налітають на голову, коли приходиться згадати останній лет довкола світу, доканий Говардом Гюзом і його чотирма товаришами, яких імена повинні також ввійти в пам'ять. Ось вони: Томас Торлов, Едвард Лонд, Річард Стодарт і Гери П. Корнор. Кожний з них це у своїм фаху—індивідуальність. Це спосібність, наука і досвід. Таксамо, як і в Гюза. Тільки що Гюз оточений іще особливою авреолою. І цілком природно, коли зважити, що це людина, яка має тепер 32 роки, а яка ще в 17 році життя одидчила 17 мільйонів доларів маетку, та, не зважаючи на всі принади життя, взялася до науки, шукаючи щастя і задоволення у великих осягах, а не в грошах.

У чім лежить властива цінність цього лету довкола світу? Як Гюз всівся у Нью Йорку на літак, то скромно заявив, що його лет не є якимсь надзвичайним газардом, бо все є підготоване, обчислене, випробуване й оперте стисло на науці. Очевидно, що й такий лет являється в теперішніх обставинах іще дуже великим газардом. Щодо цього не може бути ніякого сумніву. Тому треба дати тільки призначення Гюзові за його скромність. Але разом з тим треба відмітити його розум. Бо своєю заввагою він хотів цілком певно підкреслити, щоб його не брали за якогось „авантюриста“, що шукає пустої слави і тому ризикує життям. Гюз зазначив, і то цілком правдиво, що його задуманий перелет має наскрізь науковий й практичний цілі. І в тім є велика заслуга його осягу, що зрештою підтверджують усі ті призначення, з якими стрінули його перелет різні наукові інституції. А, як знаємо, ті самі інституції, як і преса, ставилися в Америці в останніх роках дуже критично до всяких спроб перелету через океан. Навіть мало що писали про тих, що заповідали такий перелет до Варшави чи де там. Бо такі перелети вважали нічим іншим, а тільки „авантюрою“ для здобуття реклами і грошей. Та теперішній перелет є цілком інший. Він є великим здобутком у летництві, в світовій комунікації. Він є випробуванням різних інструментів, машин і людей. Він є тому й великим вкладом у людський поступ, у людську цивілізацію.

Америка може бути горда, що видала таких людей як Чарлз Ліндберг, Білі Пост, та Говард Гюз. Це є доказом, що цей край має ще невичерпані багатства — не тільки в землі, але й у душах і умах людей. Перед таким осягом як молодого мільонера Говарда Гюза мусить склонити голову цілий культурний світ. Бо є тут що подивляти і з чого брати собі приклад.

ЗАГРОЗЛИВА НЕУВАГА

Поміж тими чинниками, що впливають на силу духа нації, що закріплюють почування, вказують напрямні й цілі даної нації, безперечно перше місце займає виховання молодого покоління. Тому то кожна нація, чи то державна, чи недержавна, кладе таку велику вагу на виховання і звязує з ним стільки надій. Тому кожна культурна нація не жаліє засобів не тільки державних, але й господарських, щоб виховання мати виключно у власних руках і ним керувати. Коли чеська „Школяська Матице“ святкувала 1930 р. свій 50-літній ювілей, то будівничий і перший президент чеської держави, Т. Масарик, написав у витальній телеграмі між іншим: „Досягнення самостійності має свій корінь у славі діяльності Матице“. Дослівно: не в економічному добробуті, не в промисловості краю, не в революційному наставленні до Австрії хочби й самого Масарика бачив він корінь чеської держави, але в діяльності Матице.

Ще більше значіння має для української нації наше товариство „Рідна Школа“ у Львові. Своєю просторою сіткою власних організацій - кружків Р. Ш. (поверх 2,000), своїм чисельним складом членства (105,000), своїми чисельними виховними станицями (843), числом молоді (93,748), що стоїть під безпосереднім виховним впливом „Рідної Школи“ (1,235 працівників) вона витискає на українське виховання різне тавро, гуртує найідейнішу громаду на оборону найшляхотнішої, найціннішої ідеї, що має на меті задержати національну чистоту й неперорочність української душі й гартує до наступу на все те, що тій ідеї противне. Вона творить тугі неперорочні підвалини під все будуче національне будівництво, опанцює молоді передзиднені спокусами та вчить українську громаду постійно не тільки за звичайні, особливо корисні матеріальні цінності, але й за чисто моральні.

Ця висока вартість „Рідної Школи“ заважила на цьому, що весь організований український світ визнає konieczність піддержати особливо цю установу не так морально (бо це вона за себе зробить), як радше матеріально. І тільки

завдяки такому винятковому далекозорому становищу громадянства може Рідна Школа завдячити свій дотеперішній розвиток. Тільки глибоке переконання громадянства, витворене на основі щоденного спостереження, дає змогу Рідній Школі видержувати не один, навіть важкий, удар, чи ослаблювати його розгін.

Але задержка навіть найбільшого розвитку, це був би упадок, а принайменше позна-

ка ослаблення. Це був би той стан, що осмілював би всіх противників української національної ідеї ще з більшим розгоном повести ударний наступ на українську молодь. І тоді потрібної оборони не дасть сама пасивність, чи, іншими словами, наша байдужність, мовляв: „якось то буде“. „Лиш боротись — значить жити“, каже наш мислитель поет, І. Франко. Сьогодні такий час, що тільки найбільшою активністю, напругою й жертвами можна добути які-небудь осяги.

Лев Ясінчук.

ЦІКАВІ СУДОВІ РОЗПРАВИ

(Допис із краю).

В Польщі тепер карні суди мають дуже багато праці і судять на всі боки. А треба знати, що власне недавно знесено суди присяжних, які були полишили у Галичині як іще добра спадщина по Австрії. Правда і це, що декотрі постанови у карній процедурі щодо судів присяжних змінені за Польщі на гірше, але всіма суди ще були. А тепер і це знесено.

І тепер усі справи, політичні чи карні, ведуться перед задовгими судами, перед урядниками. А й карний закон змінен. Він є далеко гостріший, як був перше, особливо в політичних справах. І тому силляється тепер присуди на 5, 8, 10 або і 12 років тюрми!

Українців судять головню за приналежність до О.У.Н. (Організації Українських Націоналістів) та за комунізм, особливо на „всходніх кресах“, зокрема на Волині. Молодий, рухливий селянин, у котрого селі не допускають ані до заложення „Просвіти“, ані „Сокола“, ані „Луга“, взагалі ніякого українського товариства, мусить вилажувати десь свою енергію і тому дає себе нераз пугнути й до „комуні“. А большевицькі агенти взяли на добрий спосіб: Тепер, зокрема у східній Галичині, вони дають пляново на кожне село по три радія, чиби на рати, але властиво задармо. Дають ті радії апарати до багатих газдів, щоб так не впадало в очі. А ввечір ходять й убожчі та слухають, що там большевицький гавкун з Києва балакає. В цей спосіб повстають кружки К.П.З.У. (Комуністичної Партії Західної України),

головню завдяки жидівським агітаторам. Звідси беруться і комуністичні процеси та присуди по 5, 6 і більше років тюрми. Останніми часами засуджують за комунізм головню інтелігентних жидів і жидівок. Про процеси за приналежність до ОУН читаємо постійно в краєвих українських газетах. Але ми хочемо тим разом написати дещо про процеси проти самих поляків, бо прокуратура взялася тепер до різних зловживань по урядових інституціях, де зачала панувати засада: „як сен да, то сен зроби“.

Карних процесів на тім тлі є цілі десятки, а декотрі з них дуже цікаві. Таким є, наприклад, великий процес проти зловживань у рефераті інвалідів при львівській старості. Хто хотів, щоб йому призначено інвалідську пенсію, той мусів підлашувати урядовців з того реферату. В тім процесі засуджено на кару в'язниці від 5 місяців до 6 років 36 людей, і то як урядовців так і посередників, та й самих таки претендентів. Найбільшу кару, то є 6 років, дістав сам головний референт тої справи, Евген Стешельбік, а 20 засуджено кожного на тюрму по 6 місяців, але „уморено“ ту кару на підставі амнестії.

При тих зловживаннях ішло головню про усталення ступня інвалідства. Це роблено на засіданні дотичної комісії, однак, як ствердив свідок Посуховський, протоколіст міг відразу ствердити в протоколі інший процент інвалідства, ніж йому диктовано.

Дуже цікаві зізнання зловжив свідок Мицка, що обняв той

реферат 1934 р. по Насецкім. Він застав там величезний балаган. Бракувало багато актів і він завважав, що „не добре ся діє“. Найрухливішим у тих шахрайствах уважав свідок Долечка (котрий дістав 5 років тюрми). „Всі урядовці в тім інвалідському рефераті були добре зорганізовані в одну банду. А почин до тих зловживань дали передівсім посередники (жиди), що даючи „ребухем“ урядовцям, спокушували їх до надужиття“.

Другим сензаційним процесом був карний процес у Варшаві проти урядовця Міхальського та бувшого посла Ізиковського. Вони визискували головню ремісників та брали „лапове“, де лиш удалося. Ізиковський брав за „інтервенції“, а від самого Союзу свинарів взяв 20 тисяч злотих, котрими мав поділитися з Міхальським, але сховав цілу ту суму у свою кишеню. Подібну штуку затіяв Ізиковський також з брильяндовою шпилькою, дарованою пекарами і призначеною для Міхальського. Але Ізиковський собі її присвоїв.

Які були ті надужиття тих панів, видно з того, що прокуратор свою обвинувачуючу промову виголошував три дні по п'ять годин. Остаточню Міхальський дістав 10 років тюрми, а Ізиковський 8.

Таких процесів у менших розмірах є тепер у Польщі десятки, а коли взяти на увагу, що за політичні злочини засуджують сотками на сотки років, то не диво, що Польща має тепер великий клопіт з тим, де стільки криміналів роздобути. І так недавно приїжджала комісія до Печеніжини, щоб бувший повітовий суд переміняти на кримінал.

Для прикладу візьмим іще один процес, оснований на іншим тлі.

Латинські черці францисканки мають за Варшавою свій монастир — Непокаленово. Вони там спровадили друкарські машини та засадили інтелігентніших зпоміж себе редагувати різні клерикальні

письма, котрі сотками тисяч поширюють.

Видають вони теж щоденник „Мали Дзеннік“, відомий зо свого україножерного напрямку.

У Львові мають вони філію редакції, котру ведуть Драневич і Марчевські. Отже в тім „Малім Дзенніку“ поміщено статтю про міністеріальну комісію, котра аж з Варшави зіехала, щоб робити „антропологічні й антропометричні badania“ учнів та учениць львівських шкіл гімназійних. Притім узяти собі реченню до помочи і місцевих директорів та учителів.

У згаданій статті описано докладно, як ті славні „badania“ відбувалися, і названо їх просто „безправем і лайдацтвом“. Цими словами почулася чесна компанія ображена і запитала обох редакторів до суду за „знеславлення“.

Розправа виказала деякі дуже драстичні факти, так, що треба було вести частину розправи при замкнених дверях. Однак знаємо, що, наприклад, кс. Франц Конечний, катехит при гімназії ім. королеви Ядвіги, подав як свідок, що по появі дотичної статті в „Малім Дзенніку“ він на припоручення єпископської курії розсаджував ту справу і чув від одної учениці, що „оглядаючи її лікар стягнув з неї сорочку і кинув на землю, та що лікар підчас „badania“ оповідає собі різні придибашки, і т. п.

Та суд признав обвинувачених винуватими, що назвали членів комісії та „цього педагогічне“, „торговля живим товаром“ та „темними індивідами“ і засудив за це Драневича на 6 тижнів, а Марчевського на 4 тижні арешту.

Ось так закінчилася справа скандального „badania“.

О. А.

ПОДАЮ ДО ВІДОМА УРЯДНИКАМ І ЧЛЕНАМ ВІДДІЛІВ
210 і 298 У. Н. СОЮЗУ, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

тих відділів, відбудуться

В СУБОТУ, 23-го ЛИПНЯ (JULY) 1938. РОКУ

в годині 8-мій ввечір

У ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, 675 EAST 183 STREET, BRONX, N. Y.

Усі члени й урядники повинні прибути на ті збори. На зборах буде приявний гол. предсідник М. Мурашко.

1648

І. Гузар, гол. радний У. Н. Союзу.

О. ЛУГОВИЙ.

Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни
у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

(28)

Федоренко погладжував підборіддя, що в нього було ознакою охоти до дискусій і поданервованості. Заносилося на суперечку. Галієв ставився до генії критично і велике значіння надавав обставинам їхнього життя. А Федоренко, великий приклонник генія-людини, твердив, що геній вє родяться зо своїми прикметами і в найгірших умовинах свою геніальність можуть перетворювати у великі діла. І доктор і вчитель збиралися боронити свого погляду кожний. Федоренко вспів лише сказати:

— Я з вами не погоджуюся, докторе. І то тому, що Шевченко...

Але священник перебив його: — Покиньте, панове. Не час. Як там з Шевченком не було, то він для нас є і буде геніальним поетом-пророком, поки в грудях українців будуть битися українські серця. Тепер час виконувати його заповіді. На Україну ворог знову кайдани накидає. Перед нами завдання не допустити ворога.

Опоненти заспокоїлися. — Щодо мене, то я готовий спомини сказав Галієв.

— Готовий і я. Скажу, що я вижджаю з нашою сотнею. Тут вправи відбуваються, не правильно; нема старшин. Мусимо дістатися до більшого осередка.

— А може зачекати ще розпоряджень? — звернувся до всіх священник.

— На розпорядження про мобілізацію недоцільно виждати. Тепер у краю знов безлад, перебрания влади. А ворог не стоїть на місці... Вишлемо те, що маємо зорганізоване, а пізніше може ще знайдуться очічі.

— Шкода, що я не хлопець! — з жалем сказала Віра. — То що було? — спитався Іван.

— Я пішлаб служити Україні! — відповіла дівчина. Галієв узяв її за руки.

— Я розумію, панно Віро, поважність вашого бажання, але включати жінок до військових частин держава не приготувлена. Жінотцтво встане досить роботи і в заплілі. Слабо зорганізоване заплілі може легко зруйнувати і найбільші успіхи на фронті.

— Певно. І в заплілі потрібна робота — потвердив священник.

— А всетаки жаль... — А що ви, пане Омеляненко, нічого не говорите? — звернувся священник до батька Василія.

— Тут, бачите, наче в штабі вирішують важні справи, а ви мовчите.

— Не привичаєний багато говорити — озвався той. — Що вирішать, то й буде.

— Ну, алеж тут справа торкається і вашого сина.

— Я йому не бороню. Підуть усі, нехай і він іде послужити країні. Хоч шкода, він у мене одинак... — сумно вимовив старий.

— Не турбуйтеся, тату! — бадьоро заспокоював батька Василь. — Ми поїдемо по славу. Та коли смерть буде коначна, то і вмирати зуміємо. Не ми перші, не ми останні — закінчив тихіше, поглядаючи на Віру.

Розмова затигнулася до пізнього вечора. Постановлено вислати сотню до Катеринослава зараз по Рідві.

XVII.

Під Новий Рік усе село виспало на стацію провожати синів-добровольців на службу. На пероні повно народу. Сивочупрний батьки, гордовиті, поважні матері, сестри, з тремтливими сльозами на очах, заплакані кохані. Всі вижили попроситися, надивлялися востанє не може на любих їхньому серцю. І в душі неодолино зароджувався сумнів: По що їм іхати? Може війни цієї і зовсім непотрібно? Досить уже пролилося крові за чотири роки війни і отої революції. Требаж і спокую трохи, праці. Та зараз же заперечувала

друга думка: Потрібно. Необхідно боронити рідну землю від зазіхань північного сусіда, ласого на степ, сади, на пшеницю, на всю працю українського хлібороба. На нас налізають, мусимо боронитися. Не оборонимось тепер, коли ворог іще сам слабший, не злікувавши своїх хатніх розрухів, то пізніше важче буде... Багато більше крові прольється, більше сиріт зістанеся, та невідомо, чи вдасться тоді подолати зміцнілого ворога... Нехай ідуть, нехай боронять рідних сіл. Коли і вмерти прийдеться, то щож... Шкода... Та доля, значить, така. Недавно вмирали сотками тисяч в обороні ворогів, гинули за славу Росії. Вони щасливіші від тих батьків, що потрапили синів у старій війні. Іхні сини коли і погинуть, то знають, за що: за Рідний Край, за визволення з ворожої опіки. Коби лиш відстояли волю, не погинули дармо.

І з душі неодолино батька й неодолино матері летіла гаряча молитва до Бога за життя своїх синів, щоб кров їх не пролилася даремно. Зверталися до Пречистої Діви, Матері Христа. І вони віддають своїх синів, щоб кровю їх відкупити волю своему народові, затерти гріхи прадідів, окупити право на вільне життя і розвій. Вона дала одного Сина за гріхи людей, а вони, прості селянки, дають і по два...

Але не показували по собі внутрішнього настрою. Господарі діловито розмовляли про погоду, про недалеку весну, яке то Бог дасть наступне лі-

то. Господині і собі переповідали свої домашні клопоти. Однак не видержували і час від часу кидали посумнілим вмиш оком то на недалеку стоячі вагони, то в напрямі села, звідки добровольці мали надійти.

Проходжувалися по пероні і священник з Галієвом. Оба, хоч і не мали синів, то й вони прийшли сказати добровольцям кілька щирих слів, попрощатися з ними, поблагословити в далеку, незнану дорогу... — Нинішній день небуденної ваги — говорив священник.

Після стількох років від самого зруйнування Січі селянство провозає свій власний козацький відділ. Подумайте... Хтоб то сподівався ще два роки тому? — Історія повторюється, панотче. Коби лиш історія Великої Руїни не повторилася — висловив побоювання Галієв.

— Не повториться! Такий захват. Подивіться. Все село тут. Ми дали півтори сотки, чежє і по всій Україні так. Держава виставить проти ворога велику армію. Сто, двісті, триста тисяч... Український нарід великий!

— Та міцний і ворог.

— От не пророкуйте. Будемо вірити, що Україна відстоїть свою незалежність.

— Дай, Боже, щоб я був неправдивим пророком... Та... поживемо, побачимо... Коли дійде до прогрі, то є ще сили в народі... Україна залле ворога хвилями повстане! — рішучо сказав Галієв. — В Україні найміцнішою ворогові не з добром бути... Затопить і

залле його національна стихія.

— Постановляю... А провідники? — спитав священник.

— Знайдуться провідники, здібніші від теперішніх партійців, та може й ідейніші... Ця квота Директорія не введе України на шлях самостійності.

Невідомо, як довго тяглася ця дискусія священника з Галієвом, та від села залунала голясна пісня і всі кинулися на дорогу. Понеслися шепоти:

— Ідуть! Ідуть!

— Та гарно як... Наче справжні вояки.

— От якби вбрати їх у військове... Що за козаки були! — Вберуть у місті.

— Тож ми не побачимо навіть... Шкода!

— Гарні діти. Підуть і може не вернуться...

На що згадку багатьом сльозі станули на очах.

— А коли і вернуться, то невідомо коли...

— Може поранені, покалічені...

— Не здавайте жалю. Нехай ідуть. Мусять іти! — лєтить суворий шепіт.

Хай їх Мати Божа охороняє.

до їх. Та на хлопців погода не впливала. З півтори сотки молодих здорових грудей рвалося попіл хмари:

Попереду Дорощенко. Веде своє війське, війське заповіді!

Гей, долиною, гей, широкою козаки!

Ідуть! Попереду мовби і справді гетьман: Василь з Федоренком. За ними несуть великий прапор з вишитим шовком тризубом, наче списи стародавніх дружинників здіймаються довгі багнеті. В такт пісні чітко відбиваються кроки по замерзлій землі. Ідуть, молоді, беззусі ще, з осяяними радістю обличчями, йдуть рівними рядами, наче на параді: ні один не порушить, не поверне голови, хоч знає, що на нього з наговту вдивляється з затаним сумом і гордошам неона пара дорогих очей.

Юрба ахнула із здивування. Такого вишколення вона не сподівалася побачити. Дивом дивувалися бувші військові, як за такий короткий час було можна так підготувати хлопців.

— А нас роками вчили цієї муштри — хитає головою один дядько.

— Залезало від того, хто вчив. Ми вчилися зо страху перед фільдфебельськими зуботинцями, а хлопці з доброї охоти. Не дивно! — говорив другий і похоплюється, вказуючи рукою: „Дивіть! Дивіть!“

— А що таке? — повертає голову його сусід і стовпіє з зачудування.

(Дальше буде).

3 ДНЯ

ЩАДИМ ПОЧУВАННЯ.

Щадити гроші, щадити одягу, черевика, чи напиться з пляшки — це зрозуміло. Але щадити почуттів? Це звучить трохи дивно. А всетаки це не примхувати додумка, тільки глибока річ, докладно продумана культурними народами. Почування, такі, як гнів, любов, запал, охота, воля, можна розтринькати так скоро, як ротатриж розтринькує гроші. З другого боку, коли ти почування щадити так, як розумний чоловік щадить гроші, то вони можуть вистарчити на довгий час. Вони можуть послужити нам за ту рушійну силу, яка довершує багато корисних діл.

Кому, як кому, але нам, українцям, треба вчитися щадити почуттів наші почування. Бо ми їх часто розтрачуємо. Ми часто або дуже тішимося з чогось, або страшно зачимося плакати й скрегати з причини якоїсь трагічної події; переборшуємо це все до обридіння і, випорожнивши осьтак нашу душу, попадаємо в умучення і спокій. „Стан“. Нема духовної газоліни, нема палива; машина стала. З великої хмари полився маленький дощик.

„КРАЩЕ ШЕ ТРОШКИ ЛІХОГО, НІЖ ЗАБАГАТО ДОБРОГО“.

Англійська народна приповідка говорить, що „краще ще трошки лихого, ніж забагато доброго“. Це дуже розумна приповідка, а нарід, який створив її, недаром відграє в світі першорядну роль.

Що ця приповідка означає? Вона означає власне те, щоб ми наших добрих почувань не розтринькували, а живили та виражували їх поволі, по трошки. Коли хтось любить якусь справу, то хай не наладує нею доскоку кожної хвилини черева. Бо та справа сприкриться йому, він зненавидить її і через те втратить ту приємність, яку та справа йому справляла. Те саме з усіма речами на світі — матеріальними і подумними. Коли хтось любить товариство якогось чоловіка, то також хай занадто за тим товариством не пропадає, бо воно йому сприкриться. А також іншому чоловікові осточортіє. І з двох великих приятелів зробляться два вороги.

ТЕ САМЕ НА ШИРОКУ СКАЛЮ.

Та сама засада діє і в суспільній житті. Коли ми ненавидимо наших ворогів і на їх адресу любимо висказати (зрештою цілком слушні) слова нашого огічення, робім це умірено. Не перебільшуймо цього. Дехто з „критиків“ закине: „А, ви на американській землі боїтеся ворогів образити“. Ні, ми не боїмося „ворогів образити“. Тільки занадто велике лаяння ворогів вичерпує наш гнів, випорожнює нашу душу з того морального палива, яким можна творити корисні діла. А ділами можна би боліше захищатися проти ворогів.

Протестувати, безперечно, треба. Треба також висказати свій гнів на адресу ворогів. Та треба той гнів висказувати розумно. „Краще менше, ніж забагато“. Бо той гнів, треба щадити. Не можна виландувати його намарно. Ті люди, які занадто лають ворогів, звичайно після того западають у сон, нечинність. А ворог саме цього хоче.

ПОДІБНЕ З ЖАЛОБОЮ.

Те саме діється з іншими почуттями: з захопленням, любов'ю до чогось (напр. до народних стрів, танців, пісн

і т. п.), а також з національною жалобою. Треба ошаджувати ті почування і не розтринькувати їх легкодушно. Коли ми занадто прилюдно видаємо над втратою якогось великого провідника, занадто манифестуємо наш жал перед загальною, занадто бемо себе в груди і „присягаємо пімсту“, якої, як це буває, не дотримуємо, то ми тільки вульгаризуємо той жал, осмішуємо його і тимсамим викликаємо цілковито протилежне вражіння, ніж ми собі бажали.

Бо правдивий жал міститься глибоко в серці. Правдивим жалем ніхто не хвалиться, ніхто ним по базарному не демонструє. Правдивий жал настрює людей до мовчанки. Правдивий жал, це немаче святість, яка не хоче безконтрольно вириватися кризь зуби в формі слів. Правдивого жалю навіть не треба по базарному демонструвати. Один погляд, одно вирване з глибини душі слово можуть яскравіше описати якийсь жал, ніж ціла хмара базарних захвалювань.

Крім того жал здушений, захошений, заощаджений може послужити людині за ту рушійну силу, що творить якесь діло. Крикливий жал витворює неспак серед широкої суспільності. А через те робить кривду навіть тій великій людині, над якою переводиться жалоба.

„КЛЯПА ЗАБЕЗПЕКИ“.

Англійський уряд дозволив на одному розі лондонського Гайд Парку ріжним бесідникам, найріжнорідніших політичних напрямків, виголошувати свої промови. Нераз серед тих бесідників вирветься на „скриньку з мила“ якийсь комуніст або радикал, чи просто анархіст, і давай лаяти на всякий лад прем'єра, всіх міністрів, послів, а нераз зачипить і королівську родину. Поліція їм не перешкоджає, тільки деколи, якщо обурена публіка хоче тих бесідників за те потурбувати, бере їх в оборону. Англіїці називають цю частину Гайд Парку „кляпою безпеки“. Як знаємо, кляпа безпеки є в кожному паровому моторі. Є це великий отвір з накривкою, що притиснена пружиною. Коли в моторі занадто великий натиск, то замість розвивати цілий мотор, пара відхилила кляпу й облекшує натиск.

Те саме в Гайд Парку: уряд дає нагоду недоволеним елементам, які в більшій чи меншій мірі знаходяться в кожній суспільності, виговоритися, вилити свій гнів. А коли ті елементи визлостяться в прилюдній місці й випорожнять своє нутро, то вони перестають бути шкідливі для уряду.

УНИКАЙМО ЦЬОГО.

Ми повинні уникати такого безсилового, неплідного, недовгого і, вкінці, шкідливого гніву. Бо, виландовуючи з себе в легкодушний спосіб дані почування, ми саме граємо ту гру, якої собі бажують наші вороги. Ми відграємо роллю тої „кляпи безпеки“, що облекшує ті динамічні сили, які називають у лоні нашого народу. В той спосіб ми парадіжимо нашу суспільність до чину.

Приповідка „краще ще трошки зла, ніж забагато добра“ повинна контролювати також наші суспільні емоції, такі, як національний гнів, жалобу, захоплення до наших стрів, танців, пісн і т. д. Робім це умірено, то надовше нам його вистане. Колиж зачнемо це захланно халасувати і по базарному демонструвати, то нам самим це все незадовго обридче.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКУ УЧАСТЬ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

Дальші жертви на участь у українській імміграції у Світовій Виставі в Нью Йорку в 1939 році зложили:

Товариство ім. Михайла Драгоманова, від 181 У. Н. С. Менвіл, Р. Ая.	\$10.00
Д-р С. С. Сукованченко, Рочестер, Н. Й.	5.00
Олександр Шаронь, Шамоні, Па.	2.00
Самостійне братство св. Арх. Михайла, Нью Гейвен, Конн.	25.00
Члени тов. Українська Спів. від 327 У. Н. С. Гемпстед, Н. Й.	11.00
Дмитро Пелевич, Джерзі Сіті, Н. Й.	10.00
Бр. св. Петра й Павла, від 338 У. Н. С. Монсен, Па.	10.00
Іван Адамів, Монсен, Па.	2.00
Бр. св. І. Хрестителя, від 138 У. Н. С. Гемпстед, Конн.	10.00
По одному дол. зложили члени: І. Бонк, П. Галуз, М. Ганин, М. Дзюль, Д. Камарик, С. Кушків, П. Крик, Д. Крик, М. Сисло, Г. В. Спінсло, Л. Сидорак, П. Соляр, П. Смик; по 50 ц.: І. Соляр, І. Сидорак. Разом	14.00
Бр. св. Николая, Амстердам, Н. Й.	25.00
Сестр. Преч. Діви Марії, Амстердам, Н. Й.	15.00
Тов. ім. Івана Франка, від 266 У. Н. С. Амстердам, Н. Й.	10.00
Вас. Чучман, Амстердам, Н. Й.	5.00
Тов. Згода, від 210 У. Н. С. Бронкс, Н. Й.	10.00
Члени: І. Франко \$1.50, Н. Дзюль \$1.50; по \$1: Т. Давидів, В. Бакоский, Д. Луконий, П. Корній, Г. Романів, І. Павлишин, О. Д. Профета. Разом	10.00
Бр. св. Николая, від 124 У. Н. С. Арнолд, Па.	10.00
Тов. ім. Тараса Шевченка, від 111 У. Н. С. Джоліет, Ілл.	5.00
Члени по \$1: М. Болехівський, М. Десляк, Н. Кушк, І. Козак, І. Гуцул, І. Федак, О. Бердін, І. Козак, А. Кремень, по 50 ц.: Ф. Гуцул, А. Гуцул, К. Кушк, П. Федак. Разом	11.00
Українське Університетське Товариство від членів, Н. Й.	15.00
Від комітету Українського Дня, Моністатон, Огайо, переслав І. Павловський	15.00
Молоде Сестр. св. Анни й члени від 343 У. Н. С. Рочестер, Н. Й.	11.00

Всіх жертв досі зібрано \$1,507.31

Дальші жертви просимо слати на адресу:

P. O. Box 1014 Church Street Annex, New York, N. Y.
Чеки й грошові перекази треба виписувати на імя:
Nicholas Muraszko, Treasurer.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВРАЖІННЯ З ФІЛЬМУВАННЯ „МАРУСІ“.

Мені пощастило побачити кілька кусників з української фільми „Маруся“. Я бачила те, про що мріє кожен українець: чисто українську картину з виключно українськими артистами, з нашою молоддю при праці! Нема між ними „зірок“, гучних імен, оперових співаків; зате є щирий і веселий сміх і щирі сльози та прекрасні молоді обличчя. Ці артисти не „грають“, не „вдають“, а живуть життям своїх героїв. Така щирість та безпосередність є головною підставою театрального мистецтва. І мають вони ще один дар Божий: почуття міри. Ніхто з них не зробить ніякого дешевого „трика“, щоб розсміяти публіку, чи здобути оплески. Я бачила комічні й драматичні сцени. Проводять їх артисти так натурально, що глядач забуває, що це тільки театр. Перед вами проходить правдиве життя села, з його горем, радощами, буднями та святами. На Святий Вечір у селі почула я незрівняний спів колядників, а особливо радісне вражіння зробили на мене веснянки (спів) як і весняні гри, котрі виставляла пані Кошиць.

Про музичний і етнографічний бік фільми та про проф. Кошиць вже була згадка давніше, як і про музику проф. Придаткевича. Художньою частиною завідує артист Кучмак, танці виводить п. Кість.

За малюнками п. Кучмака зроблено для фільми гарне село. Обійсти окремі хати — все таке правдиве і таке близьке-серцю, що я забула за Америку, за собою, елементарно, а почула пахощі рідної землі, побачила церкву і т. п. Фільма майже закінчена й скоро побачимо її на екрані.

Щиро бажаю їй заслуженого успіху.

Лідія Ординська,
Нью Йорк, Н. Й.

МОЛИТОВНИКИ

Віночок (у білій кавчуковій оправі, з образцем по середині. Малою формату. Для дітей)	\$.90
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній оправі)	1.35
Помилий нас Боже (в чорній шкіряній оправі)	1.35
Ангел Хранитель (в гарній чорній полотняній справі)	1.35
Ангел Хранитель (в білій кавчуковій оправі з образцем по середині)	1.70
Бог радість моя (сторін 606. В гарній мягкій чорній опр. 2.00 „SVOBODA“)	
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.	

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЧАР ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ?

Є люди, що засмакувавши його, заснути не можуть, не почитавши такого оповідання. Між любителями детективних оповідань є такі люди, як пок. президент Вилсон, пок. прем'єр Клеменс, бувший прем'єр Лойд Джордж, президент Френклін Рузвелт. Хоча життя не відмовило цим людям прецікавих подій, вони все таки захоплювалися, згл. захоплюються, оповіданнями про те, як злочинище вишукує найхитріших способів, щоб виконати злочин безкарно, а детектив старается впасти на слід цієї хитрої штуки.

Захоплення детективними оповіданнями походить звідти, що відтворюють одна дорога, а гонцеві десять. Накладом „Бібліотеки для всіх“ у Львові вийшла

СЕРІЯ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ

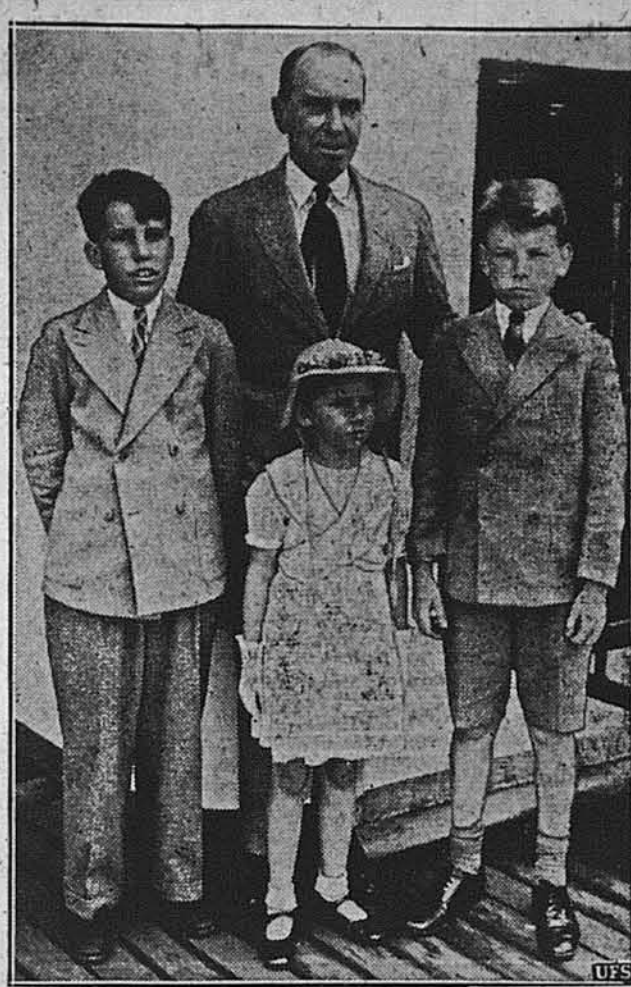
найбільшого автора детективних оповідань, відомого англійського письменника Конана Дойла:

1. Душогубство в Абей Грендж.
2. Пестра стажка.
3. Захований клейнод.
4. Чоловік з близною.
5. Відтятий палець.
6. Шість Наполеонів.
7. Танцюючі фігури.

Кожна книжечка цієї серії становить собою цілість. Кожна книжечка видана в такім вигіднім форматі, що її можете взяти з собою в кишеню блузки й читати по дорозі.

Серія з 7 книжечок всього 70 центів! Замовляйте в книгарні „Свободи“.

„SVOBODA“, 83 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ПОСОЛ ДО ШВЕЦІЙ.

Фредерік А. Стерлінг, новий американський посол до Швеції, відїжджає з Нью Йорку на свою посаду. З ним його діти: Джан, 12 років; Фредеріка, 6 років; Давид, 11 років. Стерлінг був попередньо послом в Естонії й Латвії. Він родився в Сан Луїсі, покинув університетські студії в Гарварді 1898 р., а до заграничної служби вступив 1911 р.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Протестатійне віче.

На вістку, що польська влада знов почала варварську нагірку на українське життя та що на приказ уряду польської гайдюки перевели строгу ревізію в домі „Союзу Українок“ у Львові, а навіть у приватних домах урядників того товариства, та замкнули їх домівок і заборонили видавати жіночі журнали „Жінка“ й „Українка“, уряд Центр. Комітету негайно взявся до акції та влаштував 19. травня ц. р. протестатійне віче.

Хоч віче було скликане без великого приготування, воно випало дуже успішно. Предс. Центр. Комітету, К. Піддубчинин, відкрив віче короткою промовою, представляючи брутальність польського наїзника над нашими братами і сестрами на наших українських землях. Далі покликав на секретарів В. Вагнера і М. Мельниченка. Вічеві реферати виголосили: дані Олена Шогрин, заст. предсідниці С. У. А. п. М. Дудра, відпоручник тов. „Просвіта“ у Львові, о. місіонар Марків, д-р С. Демидчук і адв. Марцель Вагнер. Думаю, що читачам добре відомо, що вічеві реферати майже всі і всюди бувають виголошені на одній і такій самій темі. Тому я не вважаю потрібним описувати промову кожного бесідника окремо. Можу сказати тільки те, що всі реферати припали присутнім до серця так, що неодноразово з очей котилися сльози. Однак хоч надмірні кілька останніх слів з реферату д-ра Демидчука, котрий у своїй промові сказав, що наша традиційна ідея має внутрішній зміст, який не всі відштовхнули від себе ніякого широго українця й українки, а навпаки, може об'єднати нас усіх. Всім нам відомо, що наші брати і сестри в Україні позбавлені всякої можливості свобідно висказатися. Тому ми, українці на вільній землі Вашингтона, маємо змогу поширювати агітацію нашої визвольної справи і тимсамим зробимо велику допомогу нашим братам і сестрам в Україні.

Слід зазначити, що на згаданому вічу „споманули“ бл. п. полк. Е. Коновальця, що впа в жертву за долю і волю українського народу. Вшанова-

дрилими \$14. Разом \$76.50. Розходу було \$40.15. Осталось \$36.35.

Призначено і передано урядові С. У. А. \$25, а \$11.35 призначено на т-во „Просвіта“ у Львові. Збіркою зайнялися: М. Петришин, Анна Заяць, І. Микитка, О. Дмитрів і В. Жуковський.

М. Мельниченко, секр. віча.

БУДУВАВ ПІРАМИДИ З ЛЮДСЬКИХ ЧЕРЕПІВ — ОПКУВАВ МІСТЕЦТВОМ.

Монгольський хан Тимур (1336—1404) належить до найжорстокіших завоюників, що їх знає історія.

За свого володіння завоював хан Тимур майже половину Азії, а найбільша його перемога була, коли розгромив турецького султана Баязета I.

Особа того завоюника показується у двох світах. Коли Хан Тимур біля Сінае прикавав живцем закопати 4,000 вірменських полонених, а коло Багдаду сказав поставити піраміду з 90,000 людських черепів; коли його переможний похід зазначився потоками людської крові та руйнуванням сіл і міст; коли хан Тимур, не мав милосердя над вояками, а також і сльози жінок і дітей не зворушували його та всюди позад себе полишав мукі і смерть, то рівночасно хан Тимур був і великим любителем мистецтва та знання. Це звучить неправдоподібно, однак історично воно правдиве.

Австрійський орієнталіст Гаммер-Бургсталь доказує, що завоюник Тимур був великим знавцем і любителем арабської, і перської літератури. Класичні твори з тої царини були найбільшою насолодою підчас відпочинку.

Тимур-хан прикрасив свою резиденцію Самарканд гарними будівлями, з яких деякі збереглися до наших часів. Із того бачимо, що Тимур-хан справді любив мистецтво.

В архіві колишнього еміра Бухари знайшли документи з часів Тимура. Між іншими є там план „медреси“ (університету), який Тимур-хан сказав побудувати в Самарканді. План випрацьовував якнайточніше на шовковому папері. Крім того є там і нариси мозаїк, що були на зовнішніх стінах університету.

Із тих будівель найкраще зберігся будинок університету Бібі Ганум.

ЗАХАР БЕРКУТ

славна повість Івана Франка, це не романтична історія з замкнених днів, які читають люди, що хочуть утікати від важкої сучасності. Це повість для людей, що в книжках шукають нової сили до життєвої боротьби.

Це історична повість у найкращому розумінні цього слова, себто повість, яка розяснює нам сучасне життя, показуючи нам з того життя в зеркалі минулого те, чого ми не зрозуміли би, якби нам показати в зеркалі сучасного.

Ось для прикладу кілька життєвих правд, заснованих цією великою повістю великого майстра пера:

Нехай і так, що ми нещасливі, але для чого мусимо ми бути зрадниками свого краю?

Навіть люди, що тужать за порядками без князів і влад, мусять для боротьби проти спільного ворога, дружитися й встановлювати владу.

Хто хоче, щоб інші стали за нього, той мусить стати за інших.

Коли дві віри борються з собою, важнишою від кожної з них є пошана для людини іншої віри.

Люди, що для класових інтересів зраджують рідний край, на ділі зраджують інтереси своєї класи.

Отсі правди це десень великої повісті Івана Франка під наголовком

ЗАХАР БЕРКУТ

а канвою, на котрій письменник виткав ці правди, служать прецікаві історичні мент в минулому українського народу, коли наші Бескиди напали дикі монголи, щоби пограбувати маєтки, закріпостити людей й запанувати над краєм во віки.

У ЗАХАРІ БЕРКУТІ Іван Франко говорить не лише як письменник, але й як громадянин. Тут він не лише читача забавляє, але й освічує його, навчає й виховує.

ЗАХАР БЕРКУТ, історична повість Івана Франка, в твердій оправі — \$1.50.

Замовляйте в Книгарні „Свободи“

„SVOBODA“

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

